



HOMES D'ALFONSO GUERRA A LA CREU ROJA CATALANA (I)

Viure una història de 'guerra'



Alfonso Guerra.

Sota el guiatge de Leocadio Marín, president de la Creu Roja espanyola, els anteriors càrrecs de l'ens benèfic s'han anat substituint per persones afins al vice-president del govern espanyol. La conseqüència és que la Creu Roja és en l'actualitat una entitat polititzada, fet que, sobretot a Catalunya amb la qüestió dels hospitals, dificulta les seves relacions amb altres institucions públiques.

E. Company

Conta l'anècdota que en la primera entrevista que el president de la Generalitat de Catalunya, **Jordi Pujol**, va tenir amb l'actual president de l'Assemblea Catalana de la Creu Roja, **Ricard Gutiérrez** —aquest últim poc de temps després d'estrenar el nou càrrec—, el cap autonòmic va preguntar al dirigent de la institució benèfica amb un fred «¿Així que vostè és el nou president de la Creu Roja?». «Sí», va respondre Gutiérrez. «Bé, doncs, seguiu i parlem de la Creu Roja». Sense més preàmbuls.

I l'anècdota entronca amb el fet que Gutiérrez, del PSOE —i ex-PSUC—, substituïa en el càrrec **Rafael Orozco**, pròxim a Unió Democràtica de Catalunya, partit que forma coalició amb Convergència Democràtica de Catalunya (CiU). S'iniciava, des del nomenament de Ricard Gutiérrez, una història de desavinences entre totes dues institucions, Generalitat i Creu Roja, confluents, les més evidents, en el tema dels traspassos a l'entitat autonòmica dels quatre hospitals que la Creu Roja té a Catalunya i que vol, infructuosament, cedir a l'Institut Català de la Salut —l'Insalud català—, dependent de la Generalitat.

Si bé de manera oficial el tema dels hospitals de la Creu Roja, que ningú no vol, és conflictiu per motius econòmics, el que tampoc no escapa a cap observador és que els partits que hi ha darrere de la institució benèfica d'una banda, i de la Generalitat de Catalunya de l'altra, PSOE i CiU, respectivament, obstaculitzen de forma palpable les negociacions. Aquest fet és desmentit per la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat, i diplomàticament apuntat per Ricard Gutiérrez i **Leocadio Marín**, actual president de la Creu Roja Espanyola.

En realitat, la Creu Roja, una institució que ha estat regida a Espanya des dels temps de la dictadura per uns estatuts de caràcter militar, s'ha hagut de despendre, a poc a poc, de persones afins a l'anterior règim, en un procés de modernització tardà però apremiat pel caràcter civil de la Creu Roja d'arreu del món.

Legitimar els 'descamisao's'

Aquest procés va ser encetat a Catalunya pel doctor Orozco ja el 1979, quan va ser nomenat president de l'Assemblea de Barcelona, i li va comportar haver de rebre la protesta, el setembre de 1984, de més de dos mil dels tres mils voluntaris que integraven les tropes de la Creu Roja al Principat, que van enviar un nombre idèntic de telegrams demanant el seu cessament a **Enrique de la Mata**, president aleshores de l'Assemblea Suprema de l'entitat.

El que provoca disconformitat en certs sectors sanitaris és que la desmilitarització, efectiva legalment des de l'abril de 1986, després que Leocadio Marín accedís al seu actual càrrec el novembre de l'any anterior, es dugui a terme a costa de la politització de la Creu Roja. Politització que ve servida sota el guiatge del vice-president del govern espanyol, **Alfonso Guerra**.

En efecte, des que el vice-president *descamisao* va iniciar els nomenaments a la cúpula de la institució benèfica, una xarxa de subsegüents decisions d'idèntic signe polític s'ha estès al llarg i ample de les distintes assemblees autonòmiques, provincials i locals de la Creu Roja. De tal manera que els comicis democràtics de l'ens benèfic, començats el 6 de maig d'enguany i que acabaran a finals de 1989, amb l'elecció dels màxims dirigents estatals, sols són, segons el parer d'amplis sectors sanitaris pertanyents a la institució, una manera de legitimar democràticament uns càrrecs designats a dit, des del poder, l'epicentre del qual és Guer-



La Creu Roja ha passat de la desmilitarització a la politització.

ra i l'àrea que representa dins del PSOE. Només d'aquesta manera pot entendre's que en les primeres eleccions democràtiques —i per ara últimes—, a Catalunya, el 6 de maig passat, en 90 de les 102 assemblees locals no fos necessari realitzar comicis, ja que es presentaven el mateix nombre de candidats que els llocs de vocals que calia cobrir. I que la participació fos, a Barcelona ciutat, menyspreable en el cas dels socis (un 2 per cent), i mínima en el dels voluntaris (un 28 per cent).

Càrrec plataforma

Per decret públic en el *Boletín Oficial del Estado (BOE)*, i previ convenciment personal, a mitjans de novembre de 1985 Alfonso Guerra nomenava, en substitució d'Enrique de la Mata, a Leocadio Marín com a president de l'assemblea espanyola de la Creu Roja. Simultàniament, Rafael Orozco, màxim dirigent de l'assemblea catalana, presentava la seva dimissió.

Leocadio Marín té un notable pas polític. Home de confiança del vice-president del govern central de l'estat, Marín fou president de la Diputació de Jaén, delegat del govern a Andalusia, i ara president del PSOE andalús i cap de la Creu Roja Espanyola. S'ha especulat molt sobre la plataforma política que significa l'actual càrrec de Marín, sobretot amb vistes a que aquest arribi a substituir **José Rodríguez de la Borbolla** a la Junta d'Andalusia, projecció que el mateix Marín no ha desestimada. Unes altres versions assenyalen Leocadio Marín com a possible

futur ministre de Sanitat. D'una o altra manera, el seu càrrec a la Creu Roja esdevé una llaminadura per a Ricard Gutiérrez, actual president de la catalana, sobretot des que Marian ha anunciat que no es presenta a la reelecció.

Havent dimitit Orozco, Ricard Gutiérrez va passar, ja durant l'època Marín, a presidir l'assemblea catalana. Gutiérrez havia estat militant del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) fins a principis d'aquesta dècada, en què va fer el salt al PSOE en els mesos que aquest va guanyar per primera volta les legislatives. Fins que Marín no va ser el president de la Creu Roja Espanyola, Gutiérrez tenia a Madrid un alt càrrec en la direcció de l'Insalud.

Qüestió de carnets

De manera gradual, els presidents de les distintes assemblees autonòmiques, provincials i locals de la Creu Roja, des de finals de 1985, s'han anat substituint per altres de l'òrbita del PSOE, i no precisament d'una manera democràtica: però sí amb la finalitat de *preparar* les eleccions democràtiques. A Catalunya, a part de Rafael Orozco, el cas més evident és el de l'assemblea provincial de Girona, en que **David Marca** va presentar la seva dimissió, el maig de 1988, en un acte al qual assistiren el nou president, el socialista **José Cristòfol**, com també **Joaquim Nadal**, alcalde del PSC-PSOE de Girona, i l'omnipresent Ricard Gutiérrez. Però David Marca ha aconseguit fer-se de nou amb el càrrec gràcies a les passa-



Ningú no vol, per motius econòmics, els hospitals de la Creu Roja.

des eleccions, en què va superar Josep Cristòfol.

D'aquesta manera, en l'actualitat i a l'espera dels resultats d'unes eleccions que no auguren gaires canvis com el de Girona —que encara és oficiós—, les assemblees provincials s'han poblat, a poc a poc, de presidents socialistes. En concret, a Barcelona és el mateix Ricard Gutiérrez; a Girona, Josep Cristòfol; a Lleida, **Carme Tobella**; i a Tarragona, **Ignasi Sanpera**. Tots ells de l'òrbita del PSOE.

Paral·lelament, aquests s'han envoltat de persones afins políticament, ja sigui a nivell provincial com en el cas d'un dels últims nomenaments de Gutiérrez, la ponent de Sanitat i Serveis Socials de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, la socialista **Pilar Ferran** —i ara vice-president de l'assemblea de Barcelona—, ja sigui a nivell local, com a l'assemblea de Terrassa, on el president és **Pere Candela**, també vinculat amb el PSOE.

Els hospitals, també

Els conflictius hospitals de la Creu Roja a Catalunya, que no vol ningú, no han escapat tampoc a la politització general de l'entitat. En concret, a Catalunya n'hi ha quatre: el de Barcelona, el de l'Hospitalet, el de Lleida i el de Tarragona. L'hospital de València ha passat ja a la gestió autonòmica, i el de Palma de Mallorca, a la sanitat pública. Per tant, els quatre hospitals del Principat són els únics que resten, als Països Catalans, encara a les mans de la Creu Roja, que se'ls vol

treure de sobre com sigui. Fins i tot sufragant el seu dèficit, que s'aproxima als 3.000 milions de pessetes de deute acumulat, i amb unes pèrdues anuals d'aproximadament 500 milions. Però la Generalitat, l'ICS, per al qual la política de concertació és més efectiva, evita fer-se'n càrrec. I més si, com la resta de la institució benèfica, aquests estan, quant a l'administració, farcits de *descamisats*.

Tot va començar a l'Hospital de la Creu Roja a l'Hospitalet de Llobregat, el segon en importància després del Dos de Maig barceloní, justament amb l'accés a la gerència de **Raimon Belenes**, també durant la gestió de Ricard Gutiérrez. I de la mateixa manera que aquest últim, Belenes és ex-PSUC i actualment del PSOE. El gerent de l'hospital de l'Hospitalet prové de la Rassa (Red Asistencial de la Seguridad Social de Andalucía), entitat que en l'actualitat s'ha transformat en la SAS —l'ICS andalús.

Raimon Belenes està casat amb **Merçè Casas**, de l'òrbita del PSOE i ara a l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària (IMAS), dependent de l'Ajuntament de Barcelona. Belenes va substituir en la gerència de l'hospital de l'Hospitalet **Joan Ballester**, del qual es diu que simpatitza amb el Partido Popular, i va canviar tots els caps de servei de l'hospital. Per a posar-hi persones *de confiança*.

Metges contra gerent

El cas més evident d'aquesta politització dins de l'hospital es va donar a

l'hora de substituir el doctor **Borrell**, pròxim ideològicament a CiU i ex-cap del servei de cirurgia. Per a la seva vacant hi havia dos candidats: un, **Pedro Barrios**, el més antic en el centre sanitari i amb tots els números per fer-se amb el càrrec; i el segon, **Lluís Masferrer**, ben relacionat políticament a dues bandes, PSOE i CiU. El nou cap del servei de cirurgia fou —i és—, **Lluís Masferrer**.

Raimon Belenes va substituir **Ma. Àngels Cabezas**, cap d'Administració, per **Maria Antònia del Riu**, que ostenta el càrrec en l'actualitat; **Carme Mallfré** per **Teresa Martorell**, com a cap del departament d'infermeria; i **Elios Pardell** per **Joan Berenguer**, la direcció mèdica. Ha ampliat la part administrativa en detriment de la sanitària i, consensuadament, ha afavorit la jubilació anticipada de part del personal mèdic i sanitari de l'hospital.

A la vista de la seva gestió a l'Hospital de l'Hospitalet, Ricard Gutiérrez va nomenar Belenes gerent de l'hospital barceloní de la Creu Roja Dos de Maig. Uns mesos més tard, Gutiérrez va negar-li la seva confiança quan, en l'exercici del seu càrrec, Belenes va enfrontar-se amb la dimissió de la totalitat dels caps de servei mèdic del Dos de Maig, en solidaritat amb l'expulsió del seu company, el cap de cirurgia del centre, **Manuel Galofré**. Els metges van demanar a Gutiérrez la dimissió de Belenes, i la van aconseguir. El doctor Galofré va ser readmès. Això succeïa al mes d'abril passat.

Acomiadaments i indemnitzacions

Abans del seu cessament, Raimon Belenes havia pres mesures que havien desagradat el servei mèdic, com ara refer de dalt a baix tots els despatxos de l'hospital —amb aire condicionat—, i augmentar el personal administratiu. També va efectuar els acomiadaments pertinents per a envoltar-se d'un equip del seu gust. **Pilar Vilagrassa**, cap d'infermeria, i **Joaquim Ruiz**, cap de personal, entre altres, van ser substituïts per **Jordi Varela**, director mèdic; **Carles Aicart**, adjunt a gerència; **Eugènia Tiemblo**, cap de manteniment; **Carles Pacheco**, adjunt del cap de manteniment; **Júlia de Diago**, directora de relacions laborals; i **Núria Izaguirre**, cap d'infermeria, amb el consegüent cost de les indemnitzacions per acomiadament.

Belenes havia ocupat el lloc de gerència en el Dos de Maig després de la gestió de **Josep Casademont**, que mantenia bones relacions tant amb el PSOE

com amb CiU, i que va passar a la gerència de l'hospital de Nostra Senyora del Mar, vinculat a l'Ajuntament de Barcelona.

Després de la dimissió de Raimon Belenes en la gerència del Dos de Maig, la vacant ha estat obtinguda per **Rafael Ballús**, l'actual gerent de l'hospital i,

a més, coordinador de l'Àrea Assistencial de la Creu Roja de Catalunya. Rafael Ballús va ser des de 1979 fins a 1987 alcalde del PSC-PSOE a la població de Granollers, i va passar per la gerència de l'hospital de l'Insalud de Ciudat Real abans d'accedir al Dos de Maig.

I finalment, es considera també un acte polític la donada de baixa dels quatre hospitals catalanes de la Creu Roja de la Unió Catalana d'Hospitals, presidida per **Esperança Martí**, entitat que es relaciona amb CiU a causa de la seva col·laboració amb la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social. □

ENTREVISTA AMB RICARD GUTIÉRREZ, PRESIDENT DE L'ASSEMBLEA DE CATALUNYA DE LA CREU ROJA

«Nosaltres som únicament i exclusivament Creu Roja»

Ricard Gutiérrez fou escollit fa tres anys i escaig president de l'assemblea catalana de la Creu Roja per l'executiu espanyol, càrrec que pensa revalidar democràticament. Els hospitals de l'entitat és el tema que més l'ha amoïnat durant la seva gestió.

E. C.

El tema dels hospitals de la Creu Roja, ¿és el que més el preocupa?

—Efectivament. És el que més m'ha preocupat, em preocupa i em continuarà preocupant.

—¿Per què la Creu Roja regala els hospitals, eixugant-los el dèficit, i la Generalitat no els vol?

—Miri, els quatre hospitals catalans tenen una situació diferenciada. El Dos de Maig de Barcelona és el que té els problemes econòmics més greus. El que passa és que amb el concert que tenim amb l'ICS, aquest anys podem fer un dèficit de més de 500 milions de pesetes. Això crea malestar entre els treballadors de l'hospital, i tractem que aquest fet no afecti a la tasca assistencial als ciutadans de Catalunya. Jo he estat en contacte amb el conseller de Sanitat, i la veritat és que en més de tres anys que duc en el càrrec, no he obtingut cap resposta. Nosaltres ens responsabilitzem del deute acumulat, regalem el patrimoni de l'hospital, i l'únic que volem és assegurar-nos i fer comptes. I com més vagi, més augmentarà el problema, i se'l trobaran el conseller i el president de la Generalitat.

L'hospital de Tarragona també té una greu situació. En una interpel·lació a l'ajuntament els regidors del Partit Popular preguntaven: «¿per què aquest hospital, que abans que arribessin els socialistes a la Creu Roja guanyava diners, ara fa dèficit?» Doncs, per una raó: perquè abans es pagaven uns salaris de misèria i perquè l'ICS ens ha anat reduint el concert des que sóc president de la Creu Roja, tan senzill com això. Els altres dos hospitals no tenen tants problemes donat que el seu balanç econòmic és més anivellat.



«Nosaltres ens responsabilitzem del deute acumulat».

—La Generalitat, però, sempre ha estat disposada a negociar. La Creu Roja, també. ¿Quina és la barrera que frena, doncs?

—Pregunti-ho al conseller. Jo vaig signar amb l'anterior conseller, el senyor Laporte, un document que deia que abans de finals del 1987 hauríem de tenir establert el pla sobre què faríem dels quatre hospitals. Som a la meitat del 1989 i no hi ha res. Si n'hi ha tanta bona voluntat, que jo m'ho crec, no sé quins són els impediments perquè no s'acabi de complir. Jo no vull arribar a pensar malament, pensar que hi hagi motius polítics.

Espero, però, que no sigui pel fet que, quan jo vaig arribar a la presidència de la Creu Roja, em vaig trobar que una gran part dels presidents de les assemblees locals de Catalunya s'inclinaven cap a l'opció política que ara és al govern de la Generalitat. Tres anys després, això ha sofert una variació i el co-

lor polític dels presidents de les assemblees locals és molt més divers i per tant, més representatiu del que és la societat catalana en general. Espero, com dic, que això no en sigui la causa.

—¿No serà que vostès poden actuar amb dues facetes, l'una en tant que Creu Roja, i l'altra en tant que socialistes?

—Jo penso que no. Nosaltres som únicament i exclusivament Creu Roja. La Generalitat no té on defensar-se. ¿Explicacions econòmiques?, ¿que no tenen diners? Sempre poden queixar-se que la culpa és de Madrid, que és el que fan sovint.

—¿Quina és la seva aspiració en les actuals eleccions de la Creu Roja?

—Tornar a ser escollit president de l'entitat a Catalunya, i poder continuar així la tasca que hem desenvolupat fins ara. ¿Que si pot servir com a plataforma política, la Creu Roja? Com qualsevol altre càrrec de responsabilitat pública. □